

SLAPP

นำเสนอโดย
สมาคมนักกฎหมาย
สิทธิมนุษยชน
และ ไอลอร์

คืออะไร

และ

ทำไม

เราถึงต้องให้

ความสำคัญ

การทำให้

เสียงวิจารณ์

เจ็บบลง

ในไทย

และ

ประเทศอื่นๆ

ทั่วโลก

SLAPP: Strategic Lawsuits Against Public Participation

หมายถึง การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อปิดกั้นการมีส่วนร่วม
สาธารณะ หรือ การฟ้องปิดปาก คือ การฟ้องร้องคดีต่อบุคคลหรือ
กลุ่มคนที่แสดงความเห็นถึงข้อกังวลต่อประเด็นที่กระทบต่อชุมชน
เช่น สภาพการทำงานที่ผิดกฎหมาย ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม หรือ
การใช้ความรุนแรงของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ฟ้องคดีมักจะเป็น
ภาครัฐ หรือบริษัทเอกชน โดยใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้ว เช่น ข้อหา
หมิ่นประมาท เพื่อกลั่นแกล้งคุกคามประชาชนที่แสดงออกซึ่งข้อ
กังวลของตนโดยชอบธรรม

**การฟ้องปิดปากเป็นการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือบีบให้
ประชาชนยุติการวิพากษ์วิจารณ์หรือยอมปิดปากเงียบ** เนื่องจากผู้
ฟ้องคดีมักจะใช้กฎหมายที่มีอยู่ จึงเป็นการยากที่จะระบุว่า การฟ้อง
คดีนั้นๆ เป็นการจงใจฟ้องเพื่อปิดปากหรือไม่ เงื่อนไขหนึ่งที่จะทำให้
ชี้ชัดได้ คือ ประเด็นนั้นเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะหรือไม่ ถ้าใช่
คดีนั้นก็นับว่าเป็นเป็นการฟ้องปิดปาก

การออกมาพูด = โทษจำคุก

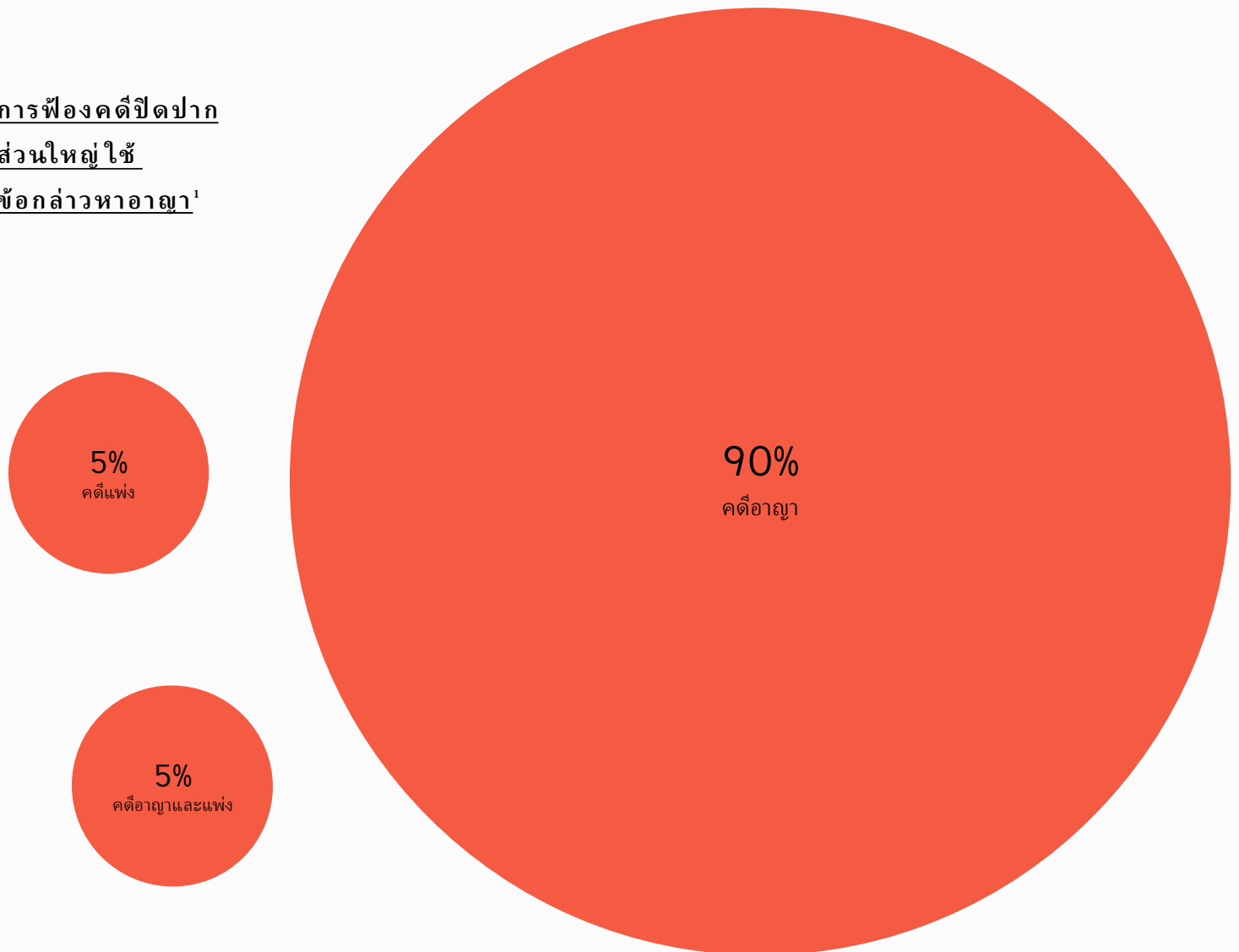
ประเทศส่วนใหญ่มีกฎหมายหมิ่นประมาทซึ่งคุ้มครองประชาชนจากการถูกพาดพิงทำให้เสื่อมเสียด้วยการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จ แต่ประเทศไทยต่างจากบางประเทศเพราะข้อหาหมิ่นประมาทเป็นความผิดทางอาญา ซึ่งหมายความว่า การวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นสาธารณะอาจนำไปสู่การถูกลงโทษจำคุกได้ใน 20 ปีที่ผ่านมา การฟ้องคดีปิดปากส่วนใหญ่ใช้ข้อกล่าวหาอาญา ซึ่งส่งผลกระทบต่อฐานแรง

ประเทศไทย
ต่างจากบางประเทศ
เพราะข้อหา
หมิ่นประมาท
เป็นความผิด
ทางอาญา

การฟ้องคดีปิดปาก

ส่วนใหญ่ใช้

ข้อกล่าวหาอาญา¹

สถิติแสดงจำนวนร้อยละของคดีการฟ้องปิดปากในไทย ระหว่างเดือนมกราคม 2540 จนถึงพฤษภาคม 2562 จำแนกตามคดีอาญา คดีอาญาและคดีแพ่ง และคดีแพ่ง

1. สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน "สถานการณ์ SLAPPs ในประเทศไทย" รายงานข้อเสนอแนะต่อการคุ้มครองผู้ใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะจากการถูกฟ้องคดี ปี 2562 หน้า 13

คนทำงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงมีความเสี่ยงมากที่สุด

นักกิจกรรมทางการเมือง สื่อมวลชน ผู้นำชุมชน นักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือ แม่นั้แต่นักวิชาการต่างมีโอกาสสูงที่จะถูกฟ้องคดีปิดปาก เพราะคนเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งกับประเทศไทยในปัจจุบัน

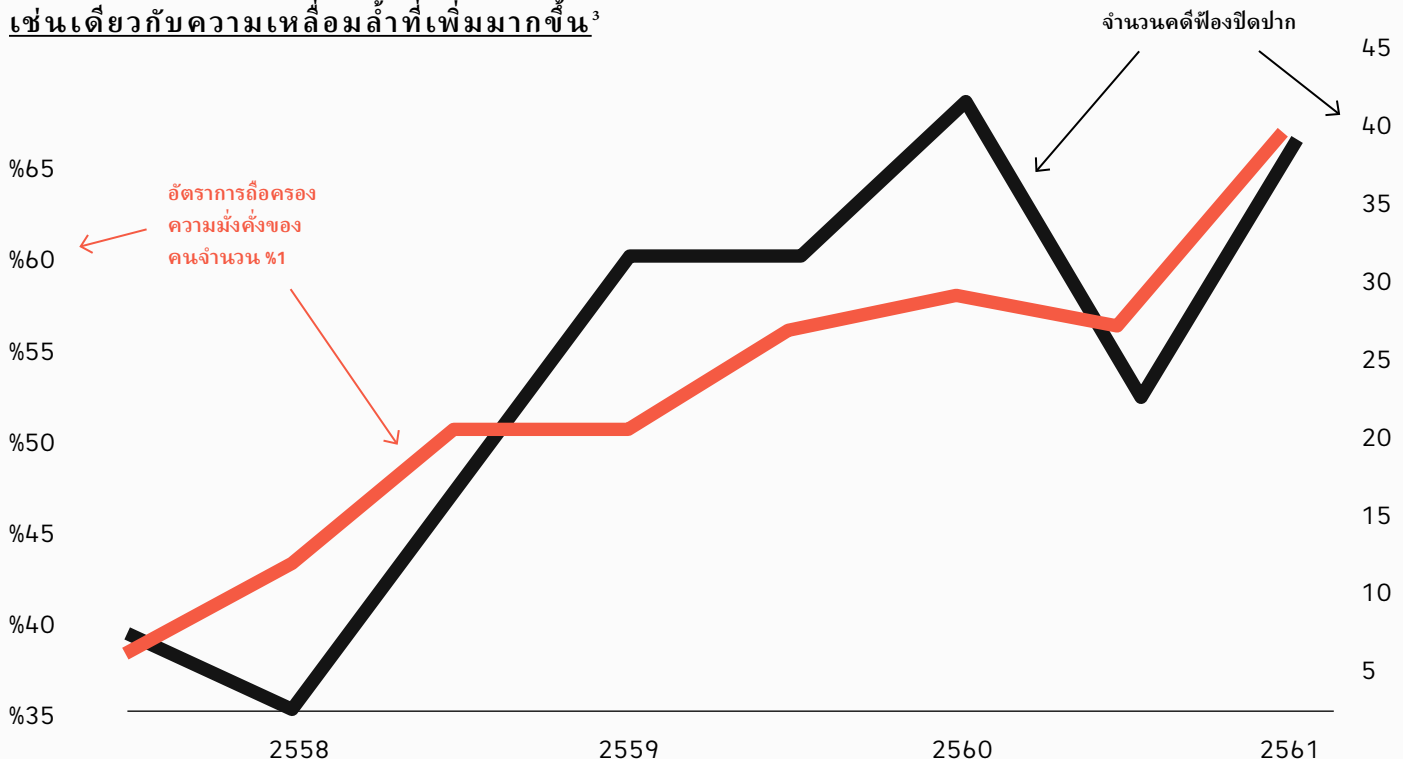
การฟ้องคดีปิดปาก และ ความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่ง

ตั้งแต่ปี 2540 และโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการรัฐประหารปี 2557 การฟ้องคดีปิดปากได้เพิ่มสูงขึ้น ความมั่งคั่งกระจุกตัวอยู่กับกลุ่มคนจำนวนน้อย ความเหลื่อมล้ำเพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าตกใจ ซึ่งทำให้กลุ่มประชากรที่มีความเปราะบางขยายตัวเพิ่มขึ้น กลุ่มคนรวยจำนวน %1 เป็นเจ้าของความมั่งคั่งมากกว่า 2 ใน 3 ของประเทศ ถือได้ว่า มีช่องว่างความเหลื่อมล้ำที่สูงที่สุดในโลก

ไทยกำลัง
เป็นต้นแบบ
ให้ประเทศอื่นๆ
ทั่วโลก สำหรับ
การปิดปาก
กลุ่มคนที่
วิพากษ์วิจารณ์

การฟ้องคดีปิดปากเพิ่มมากขึ้น²

เช่นเดียวกับความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มมากขึ้น³

สถิติแสดงจำนวนคดีการฟ้องปิดปากในไทยในแต่ละปีระหว่างปี 2554 - 2561 (สมาคมกฎหมายสิทธิมนุษยชน 2562) และจำนวนร้อยละของความมั่งคั่งที่ประชากรจำนวนร้อยละหนึ่งถือครอง (เครดิตสวิส 2554 - 2561)

2. สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน "คดี SLAPPs ระหว่างปี 31) 2562 - 2540 พฤษภาคม" รายงานข้อเสนอแนะต่อการคุ้มครองผู้ใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะจากการถูกฟ้องคดี ปี 2562 หน้า 13;

3. เครดิตสวิส สัดส่วนการถือครองความมั่งคั่งของประชากร %1 ปี 2561 - 2544 "รายงานความมั่งคั่งโลก"

ปัญหาระดับโลกที่กำลังขยายตัว

การฟ้องคดีปิดปากในไทยไม่ได้ต่างจากที่อื่น ซึ่งเกิดขึ้นจากความต้องการที่จะทำลายฝ่ายตรงข้ามหรือกลบเสียงวิพากษ์วิจารณ์ และจะยิ่งเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ หากไม่มีการตรวจสอบ

ในอังกฤษ มหาเศรษฐีชื่อ นายอาร์อน แบงค์ ฟ้องคดีต่อสื่อมวลชนอิสระ แครอล แคทวอลลาด เนื่องจากเธอเปิดโปงบทบาทของบริษัทแคมบริจ อะนาไลติก้า ในการลงคะแนนประชามติออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป

ไทยกำลังเป็นต้นแบบให้ประเทศอื่นๆ ทั่วโลก สำหรับการปิดปากกลุ่มคนที่วิพากษ์วิจารณ์ ในขณะที่คนรวยกำลังรวบรวมอำนาจ การฟ้องคดีปิดปากและกลุ่มคนที่ต้องเสี่ยงต่อการถูกคุกคามด้วยการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

เกิดขึ้นจาก
ความต้องการ
ที่จะทำลาย
ฝ่ายตรงข้ามหรือ
กลบเสียง
วิพากษ์วิจารณ์
และจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น
เรื่อยๆ หากไม่มี
การตรวจสอบ

ใครคือผู้ฟ้องคดี?

ส่วนใหญ่แล้วภาครัฐเป็นผู้ฟ้อง จากคดีปิดปากจำนวน 212 คดี มี 59 คดี ที่ผู้ฟ้องร้องคือบริษัทเอกชน

ใครคือผู้ถูกฟ้องคดี?

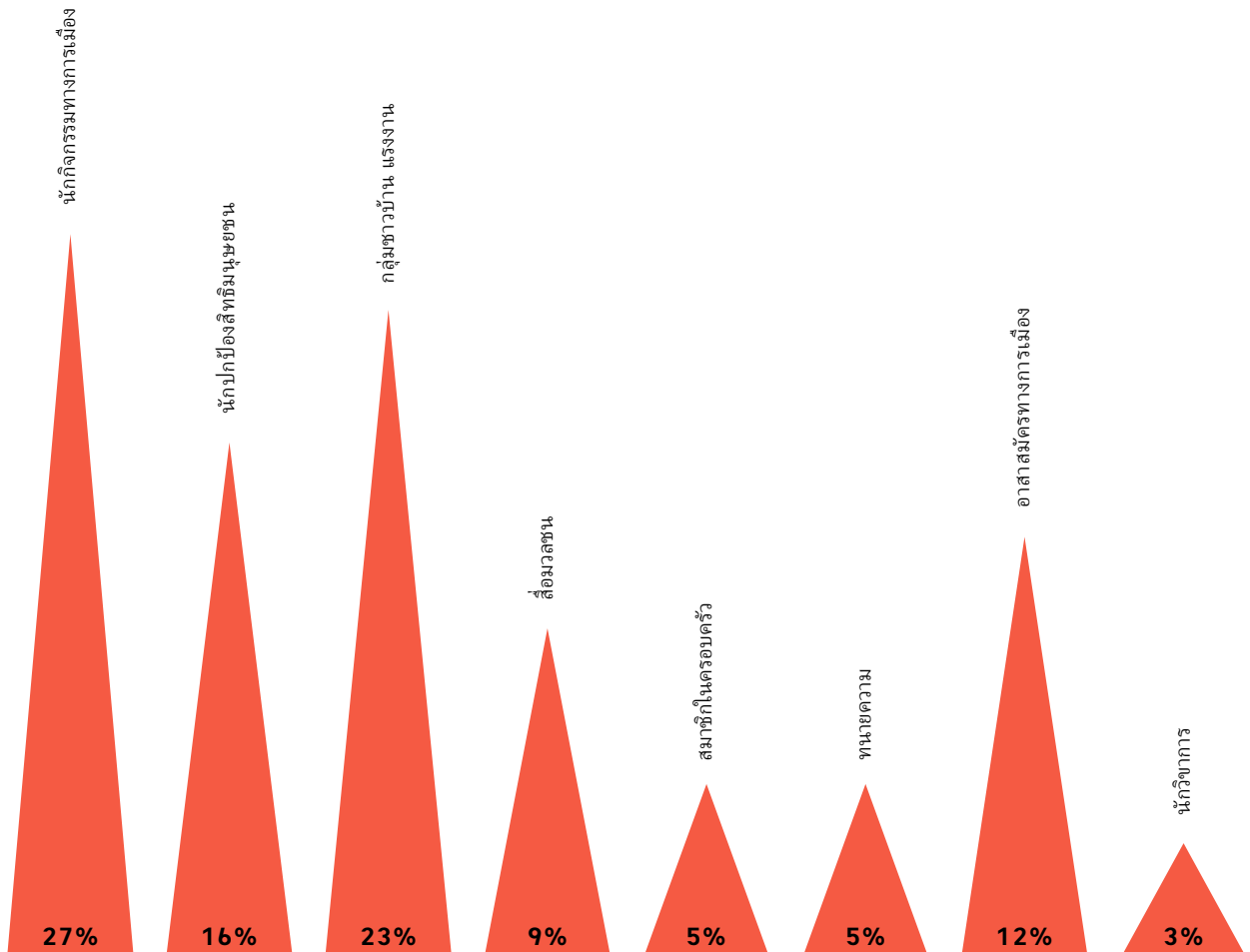
ไม่ว่าใครก็ถูกฟ้องได้ 1 ใน 4 ของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นนักกิจกรรมทางการเมือง แต่ไม่ว่า คุณจะเป็นพนักงานออฟฟิศ หรือแรงงานข้ามชาติ คุณก็อาจตกเป็นเป้าการฟ้องร้องได้ทั้งสิ้น

ตัวอย่างการฟ้องร้องคดีปิดปาก

- ▶ เช่น ผู้นำชุมชนคนหนึ่งรวบรวมรายชื่อของชาวบ้านเพื่อคัดค้านการสร้างโรงงานน้ำตาลซึ่งจะส่งผลกระทบต่อถนนและทางน้ำของชุมชน ผู้ผลิตน้ำตาลจึงฟ้องร้องผู้นำชุมชนและชาวบ้าน
- ▶ เช่น นักข่าวเผยแพร่ข้อความบทรหัสเพื่อประชาสัมพันธ์รับความข่าวที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทแรงงาน เธอกำลังต่อสู้คดีในข้อกล่าวหาหมิ่นประมาททางอาญาซึ่งบริษัทฟ้องร้อง
- ▶ เช่น แรงงานข้ามชาติในฟาร์มเลี้ยงไก่ร้องเรียนการละเมิดสิทธิแรงงานต่อเจ้าหน้าที่รัฐ พวกเขา กำลังต่อสู้ข้อกล่าวหาอาญาจำนวนมากตั้งข้อหาหมิ่นประมาทซึ่งบริษัทฟาร์มเลี้ยงไก่ฟ้องร้อง

กลุ่มคนที่ เป็นเป้าหมาย ของการฟ้อง คดีปิดปาก⁴

ทุกคน
กำลังเผชิญ
ความเสี่ยง

สถิติแสดงจำนวนผู้ถูกฟ้องคดีปิดปากในไทยจําแนกตามอาชีพ รวบรวมโดยสมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน ระหว่างเดือนมกราคม 2540 จนถึงพฤษภาคม 2562

4. สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน “ผู้ตั้งสื่อต่อการตกเป็นเป้าหมายของการถูกฟ้องคดี” รายงานข้อเสนอแนะต่อการคุ้มครองผู้ใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะจากการถูกฟ้องคดี ปี 2562 หน้า 16

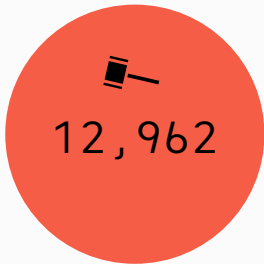
การฟ้องคดีปิดปากมิได้ใช้เพียงเพื่อ จะเอาผิดนักกิจกรรมเท่านั้น

การดำเนินคดีนั้น
ใช้ทรัพยากรจาก
งบประมาณของ
ผู้เสียหายนับ
หลายล้านบาท

คดีเหล่านี้ยังคุกคามสาธารณชนให้เกิดความหวาดกลัวไม่ให้ส่งเสียงเรียกร้อง การดำเนินคดีปิดปากจึงมีผลกระทบในวงกว้างต่อการใช้เสรีภาพการแสดงออกในสังคมไทย และยังเป็นราคาที่ประชาชนผู้เสียหายจะต้องจ่าย คดีอาญานั้นมีค่าใช้จ่ายราคาแพง บริษัทเอกชนที่รั่วรอยอยู่แล้วกำลังฟ้องร้องผู้เป่านกหวีดแจ้งเบาะแสการกระทำผิด (whistle-blower) หรือ นักกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากรของสาธารณะ รวมถึงพนักงานสอบสวน อัยการ และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการศาล

ระหว่างปี 2561 - 2558
มีคดีหมิ่นประมาทอาญา
12,962 คดี เข้าสู่
การพิจารณาของศาล⁵

การยกเลิกโทษทางอาญา
คดีหมิ่นประมาท
จะช่วยประหยัด
เงินภาษีได้ถึง คดีละ
7,995 บาท⁶

หรือ
คิดรวม
เป็นเงิน

103,631,190 บาท
ในระยะเวลา
สามปีที่ผ่านมา

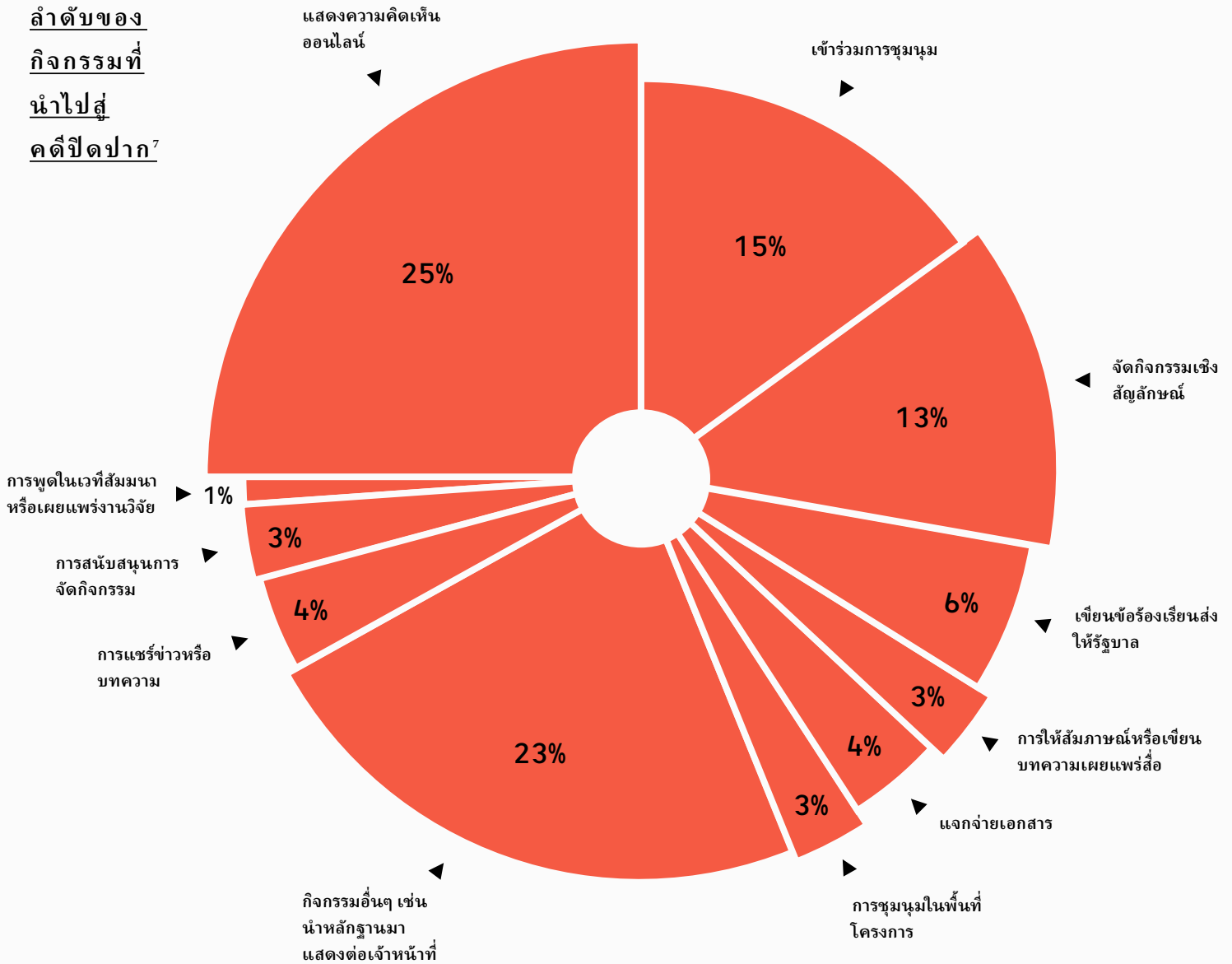
5. กลุ่มข้อมูลและสถิติ สำนักแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม;

6. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ "โครงการวิเคราะห์กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้อยมาตรฐานคดี" สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หน้า 68

การลงโทษไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำ

ส่วนมากข้อกล่าวหาจะมาจากกิจกรรมบนโซเชียลมีเดีย คดีความจำนวน 1 ใน 4 เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นออนไลน์

ลำดับของ
กิจกรรมที่
นำไปสู่
คดีปิดปาก⁷

สถิติแสดงการกระทำที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นความผิดที่ระบุไว้ในคดีฟ้องร้องปิดปาก รวบรวมโดยสมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน ระหว่างเดือนมกราคม 2540 จนถึงพฤษภาคม 2562

7. สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน "การกระทำที่เสี่ยงต่อการถูกฟ้องคดี" รายงานข้อเสนอแนะต่อการคุ้มครองผู้ใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะจากการถูกฟ้องคดี ปี 2562 หน้า 17

ทำไมพวกเราควรช่วยกัน หยุดการฟ้องคดีปิดปาก?

การยกเลิกความผิดอาญาในคดีหมิ่นประมาทจะส่งผลดีต่อสาธารณะ ช่วยประหยัดงบประมาณนับล้านที่มาจากผู้เสียภาษี และช่วยเสริมสร้างอำนาจให้คนธรรมดาสามารถส่งเสียงแสดงออกประเด็นที่มีความสำคัญได้

ผลกระทบของการฟ้องคดีปิดปาก

- ▶ ปิดกั้นการถกเถียงอภิปรายประเด็นที่สำคัญ
- ▶ ขาดการตรวจสอบการใช้อำนาจของบริษัทและรัฐ
- ▶ ผลักดันประชากรกลุ่มเปราะบางและยากจนให้เป็นคนชายขอบ
- ▶ มีค่าใช้จ่ายที่มาจากเงินภาษีของประชาชน
- ▶ เป็นตัวอย่างที่อันตรายสำหรับประเทศอื่นๆ

ฉันจะช่วย ได้อย่างไรบ้าง?

เราต้องช่วยกันสนับสนุนผู้คนที่กล้าหาญเพียงพอที่จะปกป้อง
ชุมชนของเขา มีองค์กรที่ทำงานในพื้นที่เพื่อคุ้มครอง
นักเคลื่อนไหวที่กล้าหาญเหล่านี้

ร่วมมือกับพวกเราเพื่อแก้ไขกฎหมายหมิ่นประมาทอาญา
และยุติสงครามต่อต้านการใช้เสรีภาพในการแสดงออก

ติดตามกิจกรรมได้ที่

[สมาคมนักกฎหมาย](#)

[สิทธิมนุษยชน](#) ▾

[ไอลอว์](#) ▾

ดูรายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีปิดปาก
และข้อเสนอแนะ โปรดอ่านรายงานฉบับเต็มได้ [ที่นี่](#)

